

QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Consuelo Scerri Herrera, LL.D., Ph.d.

Appell Nru: 5369/2023

Il-Pulizja

Vs

Ramon Lautier

Illum, 17 ta' Ottubru, 2024

Il-Qorti,

Rat l-akkuzi dedotti kontra l-appellant, **Ramon Lautier** detenur tal-karta tal-identita Maltija **145390M**, akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali talli:

Fix-xahar ta' Marzu tas-sena elfejn tlieta u ghoxrin (2023), gewwa s-Siggiewi, bil-lejl, volontarjament kiser il-mistrieħ tan-nies bi hsejjes jew ghajjat jew b'mod ieħor.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali ta'nhar l-10 ta' April, 2024, fejn sabet lill-imputat hati tal-imputazzjoni miġjuba kontra tagħhom u kkundannatu għal ammenda ta' hamsin ewro (€50), kif ukoll ordnat lill-imputat sabiex inehhi l-inkonvjenti, skond l-Artikolu 377(3) tal-Kodici Kriminali, fi żmien tliet (3) xhur mil-llum, taht penali ta' hames ewro (€5) kuljum kull wiehed fin-nuqqas.

Rat ir-rikors tal-appell tal-appellanti Ramon Lautier prezentat fir-registru ta' din l-Onorabbli Qorti nhar l-24 ta' April 2024, fejn talab lil din l-Onorabbli Qorti sabiex joghghobha tirriforma s-sentenza appellata u dana billi;

1. **Thassar u tirrevoka** il-parti fejn l-appellant instab hati u minflok tilliberah min kull piena u htija; jew
2. **Tikkonferma** l-parti tal-htija filwaqt li **thassar u tirrevoka** il-parti tal-piena u tinfliggi piena aktar ekwa u gusta;

L-aggravji huma çari u manifesti u jikkonsistu fis-segwenti:

Illi l-appellant hassu aggravat mis-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti tal-Magistrati u ghaldaqstant qiegħed jinterponi dan l-umli appell għal-kunsiderazzjoni tal-Onorabbli Qorti tal-Appell Kriminali.

1. Interpretazzjoni legali żbaljata tal-provi prodotti

Illi f'dan il-każ bħala evidenza hemm biss żewġ verżjonijiet u cioe' ix-xiehda tal-*Parte Civile* u tal-appellanti;

Illi *in sintesi l-parte civile* tenniet li allegatament l-akkuzati kienu qegħdin jużaw il-*washing machine* u *tumble dryer* f'hinijiet ta' mistrieħ liema tant jagħmlu hsejjes li kienu qegħdin jiddisturbaw il-mistrieħ tal-istess *Parte Civile*;

Illi huwa verament importanti li wieħed jirrileva u jindika li l-*Parte Civile* wkoll tenniet li semgħat tkaxkir ta' ktajjen, liema wkoll iddisturba l-mistrieħ tal-istess *parte civile*;

Illi min naħa l-oħra xehed l-appellant, s-Sur Ramon Lautier fejn iddikjara li la hu u l-anqas l-mara tiegħu ma kienu qegħdin jużaw *l-washine machine* u *t-tumble dryer* fil-hinijiet indikati mil-*parte civile*, u l-anqas ma garrew l-ebda ktajjen, u *kwindi* ma iddisturbaw l-ebda mistrieħ tal-*parte civile*;

1.1 Nuqqas ta' identifikazzjoni tal-Agent

Illi *dato ma non concesso* li intużat il-*washing machine* u *tumble dryer*, ġialadarba hawn qegħdin f'indoli tal-liġi kriminali, huwa *sine qua non* li mingħajr dubju dettat mir-raġuni jrid jkun evidenzjat l-aġent ta' dak ir-reat. Hawnhekk kif qieghed jintalab li jkun ipruvat l-*mens rea stante* li dan ir-reat huwa kontravvenzjoni, *pero'* xorta wahda l-prosekuzzjoni trid t'evidenza l-persuna li qieghda tikkommetti dak ir-reat.

Jingħad li bl-ebda mod ma ġie indikat mill-prosekuzzjoni min mill-persuni li kienu akkużati, la fil-kawża odjerna u l-anqas dik konnessa, allegatament ikkommetta r-reat mertu tal-każ. L-appellanti jemmen li fuq dan in-nuqqas biss, l-appellanti kellu jkun liberat min kull akkuża;

Illi fejn *si tratta* r-regoli li jiggvernaw l-andament tal-ko-akkużi, l-esponenti jemmen li dan ma japplikax għal każ in diżamina, *stante* li l-appellanti fix-xieghda tiegħu kien ċar u skjet li bl-ebda mod ma implika lil parti l-oħra, apparti il-fatt li hija l-mara tiegħu u ma qal xejn li jattratta imputabilita fil-konfront tagħha.

1.2 Nuqqas ta' Kredibilita' tal-Parte Civile

Illi mingħajr preġudizzju għal dak li ntqal qabel, l-appellanti jemmen li dak mistqar mil-*parte civile* ma kien għal xejn kredibbli, u dan aktar u aktar meta sabiex tagħti kulur u tipprova tikkonvinċi lil Maġistrat stqarret li kienet qieghda tisma' wkoll tkaxkir ta' ktajjen. Dan jidher bil-wisq ċar li l-*parte civile* qieghda tagħmel min kollox sabiex tagħmel dispett lil l-appellanti u l-familja kollha, u għalhekk kellu raġun l-istess appellanti meta irrileva dan;

1.3 Nuqqas ta' Provi Oggettivi

Illi l-Onor. Qorti tal-Maġistrati inċitat l-kawża **Pulizija vs Fortun Fava**, fejn l-Onor. Qorti tenniet li f'każijiet bħal dawn ma tarax in-neċessita' li wiehed jinnomina espert sabiex jipprovvi l-livell ta' hsejjes;

Illi il-ħsieb tal-Onor. Qorti tal-Appell Kriminali ma għandux jkun applikat b'mod dirett għal kull każ, *stante* li s-sugġettività ma għandiex ssib konfort fil-liġi penali;

Illi filwaqt li huwa minnu li jekk jkun hemm ċirkostanzi partikolari bħala ma huwa il-mard ċertu ħsejjes jistgħu jkunu moralment amplifikati, pero' f'dan il-każ ma hemm xejn ta' eċċezzjoni, u allura il-każ in diżamina għandu jidhol fin-norma;

Illi għaladarba dan huwa l-każ, anke tenut kont tal-verżjoni tal-*parte civile*, kien essenzjali li jkun hemm test xjentifiku biex jiġi determinat jekk il-ħsejjes humiex jikkawżaw "*substantial inconvenience and material discomfort*";

Illi dan l-insenjament huwa wkoll abbroċat fil-deċiżjoni aktar riċenti tal-Qorti Tal-Maġistrati fl-ismijiet **il-Pulizija vs Karl Bonaci**¹ fejn l-Onor. Qorti tenniet li

*"Illi dwar in-natura tal-inkonvenjent u x'tifsira għandha legalment tingħata lil dan it-terminu, din il-Qorti tara li dak mistqarr mill-Imħallef William Harding fis-sentenza "Il-Pulizija vs. Anthony Cuschieri et"*⁵ *huwa importanti għad-determinazzjoni ta' dan il-każ. Dik il-Qorti għalmet illi l-inkonvenjent jissenja l-limiti tal-użu awtorizzat. Dan għandu jiġi interpretat fis-sens ta' kif dejjem ġie interpretat il-każ analogu ta' molestja f'kawżi civili fuq l-istess materja. Biss, criminalibus, il-limitu stabbilit m'għandux ikun biss dak applikabbli civiliter jiġifieri li jiġu eċċeduti l-miżuri ta' rigward lejn il-bwon viċinat li normalment għandhom jiġu rispettati. Fil-kamp penali hemm bżonn li l-fatt ikun jikkostitwixxi "nuisance" jiġifieri "substantial inconvenience and material discomfort".⁶ F'dan is-sens għalhekk l-inkonvenjent għandu jkun wieħed "gravi" u "mhux faċilment tollerabbli" ukoll kif deċiż l-appell civili fil-kawża fl-ismijiet "Meli vs Calleja" nhar il-5 ta' Frar 1908 ukoll citata fl-istess kawża. Inoltre, l-istess inkonvenjent irid ikun wieħed meqjuż bħala "kontinwu u intens". Jekk ma jikkonkorru dawn l-elementi il-każ ma jkunx jaqa' taħt is-sanzjoni tal-liġi penali u dan għaliex altrimenti, din kienet tolqot anke każijiet t'inkonvenjent hafif, li allura jirrendi l-ħajja soċjali kwazi impossibbli.*

¹ Maġistrat Dottor Aaron Bugeja – datata 6 ta' Ottubru 2014

Hawnhekk l-Imħallef Harding ikompli jikkwota lill-Kollega tiegħu Ingliż Pollock fis-sentenza "Bamford vs. Turnley" deċiż fl-1862 fejn ingħad li :

7

The compromises that belong to social life, and upon which the peace and comfort of it mainly depend, furnish an indefinite number of examples where some apparent natural right is invaded, or some enjoyment abridged, to provide for the more general convenience or necessities of the whole community."

Illi min dan l-insenjament johroġ bil-wisq ċar li l-Onor. Qorti tal-Maġistrati ma kellhiex tasal għad-deċiżjoni odjerna, *stante* li ma kienx hemm il-provi neċessarju biex tinstab il-ħtija;

2. **Piena Eċċessiva**

Illi l-piena inflitta, tenut kont taċ-ċirkostanzi, li ser jiġu ndikati aktar l-quddiem hija waħda eċċessiva;

Illi huwa indesiderali li din il-Qorti tiddisturba l-eżercizzju tal-ewwel Qorti, sakemm tali ma jiġix pruvat li sar b'nuqqas manifest lejn iċ-ċirkostanzi u l-aspetti partikolari tal-każ, kif effettivament jemmen li gara fil-każ in diżamina, fejn tali iproduċa piena wisq ħarxa.

Illi dan il-prinċipju kien ġie ukoll kristallizzat fis-sentenza fil-każ **il-Pulizija vs. Joseph Attard** mogħtija mill-Onorabbli Qorti ta'l-Appell Kriminali presjeduta mill-Imħallef Patrick Vella fis-26 ta' Jannar 2001, fejn il-Qorti qalet li:

"Il-Qorti tal-Appell rarament tbiddel il-piena li tkun imponiet l-ewwel Qorti. Dan tagħmlu biss meta jkun manifestament evidenti li dik il-Qorti tkun imponiet xi piena mhux kontemplata mill-ligi għar-reat in ezami,

jew tkun xi piena harxa wisq jew sproporzjonata ghal dak li jkun ghamel il-hati, jew tkun xi piena mhux fil-parametri tal-ligi."

Illi l-appellanti jemmen li l-ammont ta' ħamsin ewro (€50) huwa wisq *stante* li *ai termini* tal-artikolu 13 tal-Kodiċi Kriminali l-piena inflitta hija viċin ħafna tal-massimu, fejn l-appellanti ma għandhomx xi fedina penali ikkulurita anzi hija netta.

Rat ir-risposta tal-Avukat Generali pprezentata fir-registru ta din l-Onorabbli Qorti nhar id-9 ta' Lulju 2024.

Semgħet lill-partijiet jittrataw ir-rikors tal-appell u dan fis-seduta ta' l-10 ta' Settembru, 2024.

Ikkunsidrat,

Illi fl-ewwel aggravju tiegħu l-appellant jistqarr li l-ewwel Qorti għamlet interpretazzjoni legali żbaljata tal-provi prodotti u għalhekk sabiex din il-Qorti tkun tista tikkunsidra aggravju bħal dan trid hi stess tesamina bir-reqqa l-provi imresqa.

Rat l-affidavit ta' **PC 1057** mahluf nhar id-9 ta' April 2023 fl-Għassa tal-Pulizija ta' Haz Zebbug. Dan stqarr li nhar is-17 ta' Marzu 2023 Emeriziana Agius marret tirraporta l-girien tagħha li ma kienux qeghdin jimxu mas-sentenza tal-Qorti tas-6 ta' Frar 2023 fir-rigward hinijiet tal-uzu tal-washing machine u tumble Dryer. Il-pulizija għamlet kuntatt ma' Ramon Lautier sabiex flimkien ma' martu Jeanelle Lautier imorru għewa l-għassa ta' Haz Zebbug sabiex jigu mitkellma rigward l-imsemmi rapport izda minhabba cirkostanzi ta' tqala l-mara ma setgħetx tmur u għalhekk irraporta biss Ramon fejn gie mgharraf b'dan ir-rapport. Huwa gie mogħti id-dritt tas-silenzju kif ukoll id-dritt li jista' jkellem avukat izda huwa għazel id-dritt tas-silenzju u li ma jagħti l-ebda spejga fuq dan ir-rapport tal-kwerelanti.

Rat l-okkorenza esebtia fl-atti a fol 3 mmarkata bhala Dok B redatt minn PC 1057 Mario Agius Carabott.

Rat il-verbal tal-Qorti tas-26 ta' Frar 2024 fejn ordnat li x-xhieda li tinstema f'din il-kawza ghandha tapplika ghal kaz iehor li kien hemm pendenti quddiemha fl-ismijiet **il-Pulizija vs Jeanelle Lautier et.** u li x-xhieda li ttiehdet f'dik il-kawza kellha tapplika ghal din odjerna. Ordnat ukoll li z-zewg kawzi jinstemghu kontestwalament.

Rat ix-xhieda tal-parte civile **Emeriziana Agius** moghtija nhar is-26 ta' Frar 2024 u din kkonfermat li l-konjugi Jeanelle u Ramon Lautier jghixu fl-istess blokka fi Triq it-Tank, Siggiewi . Tghid li huma joqghodu fis-sular ta' tahtha izda ghandhom washroom li tinsab fuq is-sular tal-bejt li jigi fuq il-bedroom taghha. Qalet li bil-lejl jinsteghmu hafna hsejjes tal-washing machine u tumble dryer gejjin mill-washroom taghhom. Mistoqsija jekk kellmithomx qabel ma ghamlet ir-rapport l-ghassa tghid li kellmithom u ghall-ewwel il-washing machine kient tahdem sa nofs il-lejl mentri wara bdew ihalluha mixghula sat-tlieta u nofs ta' filghodu kuljum mit-Tnejn sal-Hadd. Spjegat li qabel din l-kawza kienu dehru ilkoll quddiem il-Magistrat Nadine Lia fejn kienu waslu ghal-arrangement li bejn l-10.30a.m u l-05.30a.m ma jistghux juzaw il-washing machine jew tumble dryer. Hija pprezentat kopja ta' dan il-verbal li gie mmarkat bhala Dok EA1. Spjegat li l-konjugi Lautier kienu ghamlu l-ewwel hmistax mid-data tal-verbal zammew mal-hinijiet izda mill-24 ta' Frar 2023 bdew ihallu t-tumble dryer tahdem sal-11.00p.m. L-ghada fil-25 ta' Frar 2023 xeghlu l-washing machine fl-4.20 a.m. Fil-5 ta' Marzu 2023 fit-3.00a.m bdiet tisma hafna speed u storbju. Konfermat li dejjem tisma l-hsejjes tal-washing machine u tumble dryer ghaddejjin fuq rasha matul il-lejl u b'hekk ma tkunx tista torqod. Ix-xhud giet murija l-okkorenza esbtia fl-atti u mmarkata bhala Dok B u kkonfermat il-kontenut tieghu.

Ikkonfermat li nhar il-5 ta' Marzu 2023 regghet marret taghmel rapport l-ghassa ghaliex ghal darb ohra xeghlu l-washing machine u tumble dryer fit-3.00 a.m. Fis-7 ta' Marzu 2023 it-tumble dryer baqghet ghaddejja sa wara nofs il-lejl u wara kien hemm it-tisbit u storbju. Fit-13 ta' Marzu 2023, it-tumble dryer baqghet ghaddejja sal-11.30. Fis-16 ta' Marzu 2023 l-washing machine baqghet ghaddejja sa nofs il-lejl neqsin kwart. Regghet twarret li dan isehh ta' kuljum mit-Tnejn sal-Hadd.

In kontro-ezami tghid li hija marret tghix l-ewwel fil-blokka. Tghid li taf li s-sur Lautier ghandu washing machine fuq il-bejt u dan ghaliex kien staqsiha sabiex jghaddi minn fuqha biha.

L-imputat **Ramon Lautier** xehed minn jeddu u b'mod volontarju nhar is-26 ta' Frar 2024. Qal li mhux minnu li juza l-washing machine fit-3.00a.m ghaliex ma jistax jagħmelhekk ghax pressa ma jkunx hemm is-Siggiewi. Jghid li pero jammetti li darba minnhom vera li xeghel it-tumble dryer. Qal li din ghandha function li tista' tixghelha wara certu hin. Jikkonferma li tumble dryer u washing machine wahda ghandu jahdmu. B'hekk ghandu zewg apparati eletronici. Qal li ghandhom erbat itfal u l-mara tagħmel l-loads tal hwejjeg matul il-gurnata. Ikkonferma pero li jqum ghax-xogħol fil-05.30 a.m. Qal li s-saqaf tal-bejt huwa predal u jekk jaqa' musmar tisinghu jew jekk timxi bit-takkuna tismaghha. Jghid li anke swtich jinstema. Qal li anke mis-sular tieghu jinstema l-istorbju u kieku ma joqghodx bih ghax id-damdin idejqu. Qal li mhux minnu li Emergenziana tahdem u qal li tkun id-dar hafna mill-gurnata. Ikkonferma li apparti dan ir-rapport pendenti bejniethom hemm rapporti ohra. Jaqbel li it-tumble dryer m'ghandhiex bzonn pressa biex tahdem.

Ikkunsidrat.

Illi hawnhekk ma hemmx kwistjoni ta' interpretazzjoni ta' ligi izda apprezzament ta' provi u cioe min hu l-iktar xhud kredibbli. Hux ix-xhud tal-prosekuzzjoni, il-*parte civile* Emergenziana Agius jew l-imputat. Id-difiza tghid li l-*parte civile* ma hiex kredibbli izda jieqaf hemm filwaqt li fil-fehma tieghu l-imputat huwa konsistenti.

Huwa minnu wkoll kif hemm imnizzel fl-artikolu 638(2) tal-Kap 9 li x-xhieda ta' xhud wiehed biss, jekk emmnut minn min ghandu jiggudika fuq il-fatt, hija bizzejjed biex tagħmel prova shiha u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt gie ppruvat minn zewg xhieda jew aktar. Għalhekk jispetta lil Qorti tara liema hija l-aktar xhieda kredibbli u vero simili fic-cirkostanzi u dan a bazi ta' possibilita.

Illi din il-Qorti taghmel ukoll riferenza ghas-sentenza fil-kawza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Martin Mark Ciappara**² fejn spjegat x'jigri meta Gudikant ikun rinfaccjat b'zewg verzonijiet konfliggenti u cioé jistghu jigru zewg affarijiet u cioé jew il-Gudikant ikun tal-fehma li l-kaz tal-Prosekuzzjoni ma jkunx gie sodisfacentement ppruvat, u allura l-Qorti ghandha tillibera, jew jekk ikun moralment konvint li l-verzjoni korretta hija wahda u mhux l-oħra, jimxi fuq dik il-verzjoni li jaccetta u jekk dik il-verzjoni tkun timpronta l-htija tal-imputat jew akkuzat, allura jiddikjara tali htija u jghaddi għall-piena jew għal xi provvedimenti iehor.

Illi fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Jonathan Micallef**³ qalet hekk:

“Huwa minnu illi jista’ jkollok sitwazzjoni fejn numru ta’ xhieda qeghdin jaghtu verzjoni differenti minn oħrajn illi xehdu qabel. B’daqshekk ma jfissirx illi ghax hemm xhieda differenti bil-fors hemm konflitt li ghandha twassal għal liberatorja’

Fil-kawza **Pulizija vs. Joseph Thorn**⁴deciza mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fid-9 ta’ Lulju 2003, il-Qorti qalet:

*“... mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal għall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l-Qorti f’kaz ta’ konflitt ta’ provi, trid tevalwa il-provi skond il-kriterji annuncjati fl-Artikolu 637 tal-Kap. 9 u tasal għal konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f’hiex trid temmen jew ma temminx” (ara wkoll **Repubblika ta’ Malta vs. Dennis Pandolfino**⁵ .”(Ara wkoll **Il-Pulizija vs. Patrick Mangion et**⁶ , **Il-Pulizija vs. Michele sive Michael Fenech**⁷ , **Il-Pulizija vs. Mohammed Mansur Ali**⁸, **Il-Pulizija***

² 1974 - 2 ALL ER 372 5 Moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta’ Settembru 2002

³ Moghtija mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fit-2 ta’ Frar 2012,

⁴ Moghtija mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fid-9 ta’ Lulju 2003

⁵ Moghtija mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fid-19 t’ Ottubru 2006

⁶ Moghtija mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fis-17 ta’ Settembru 2012

⁷ Moghtija mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fis-17 ta’ Settembru 2012

⁸ Moghtija mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fl- fl-24 ta’ Jannar 2013

vs. Mario Pace⁹ (deciza fis-6 ta' Frar 2013) u **Il- Pulizija vs. Hubert Gatt**¹⁰.

Illi l-Qorti tinnota li fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. John Pace** deciza fil-31 ta' Ottubru 2013, il-Qorti tal-Appell Kriminali irritereniet is-segwenti:

“Ma hemm xejn hazin illi l-Qorti tistrieħ fuq xhud wiehed biss kif del resto hija ntitolata li tagħmel permezz tal- Artikolu 638(2) tal-Kapitolu 9. Dan l-Artikolu jgħid illi xhud wiehed jekk emmnut minn min għandu jiggudika fuq il-fatt hija bizzżejied biex tagħmel prova shiha u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt gie ippruvat minn zewg xhieda jew aktar. Naturalment din ix-xhud tkun trid tigi evalwata fil-kuntest tal-linji gwida mogħtija mill-Artikolu 637 tal-Kapitolu 9”.

Illi minn ezami tax-xhieda mogħtija jirrizulta bic-car li x-xhieda mogħtija minn Emerenziana Agius hija iktar kredibbli fic-cirkostanzi.

Id-difiza issostni li l-ewwel Qorti messha għamlet apprezzament oggettiv tal-fatti u mhux strahet biss fuq ix-xhieda tas-sinjura Agius. F'dan ir-rigward tagħmel referenza għas-sentenza mogħtija mill-Qorti ta' l-Appell nhar it-30 ta' April 1998 fl-ismijiet **il-Pulizija vs Michael Grech** sabiex jirrizulta dan ir-reat kif dispot fl-artikolu 338(m) tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta ta' “*inkonvenjent lil xi garr dan l-inkonvenjent għandu jkun serju fis-sens oggettiv għandu jkun wiehed sostanzjali u mhux ragonevoli.*” Ma hemmx dubju li l-inkonvenjet huwa wiehed serju tant li is-sinjura Agius sostniet li dawn il-hsejjes izommuha milli torqod.

Jigi rilevat għal kul buon fini kif imfisser fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali nhar il-11 ta' Novembru 1999 fl-ismijiet **il-Pulizija vs Godwin Cutajar** “il-kelma mistrieħ (*repose* fit-test ingliz) fil-paragrafu ‘m’ tal-artikolu 338 tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta Malta m'għandhiex tingħata s-sinjifikat ristrett ta' ‘*irqad*’ (bl-ingliz ‘*sleep*’). Il-kelma ‘mistrieh’ tinkludi ukoll dik it-trankwilta li normalment tigi mal-lejl u li

⁹ Mogħtija mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-6 ta' Frar 2013

¹⁰ Mogħtija mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fil- 31 ta' Ottubru 2013

wiehed jipprova jsib u jgawdi kemm gewwa daru kif ukoll skond ic-cirkostanzi anke barra minn daru. Li wiehed jirrilassa wara nzul ix-xemx fil-gallerija tal-appartament tieghu anke jekk tali gallerija taghti ghal fuq triq traffikuza jammonta ghall-mistrieħ u jekk dan il-mistrieħ jigi disturbat bi hsejjes jew ghajjat jew b'mod iehor allura jkun hemm ir-reat kontemplat fl-imsemmi artikolu 338 (m) tal-Kap 9.

Ghalhekk f'dan il-kaz din il-Qorti hija tal-fehma li s-sentenza mogħtija mill-ewwel Qorti għandha tigi konfermata fil-mertu.

L-appellanti għandhom aggravju iehor ukoll dwar il-piena imposta u dan għaliex fil-fehma tieghu kienet wahda eccessiva. Huwa għalhekk li f'dawn il-proċeduri t'appell mill-piena, dil-Qorti, in kwantu Qorti ta' revizjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati trid tara jekk il-Qorti tal-Magistrati setgħetx legalment u raġonevolment tasal għal dik il-piena billi tistharreġ jekk il-piena inflitta minnha kienetx taqa' fil-parametri imsemmija fil-Ligi, jekk kienetx żbaljata fil-prinċipju jew kienetx manifestament eċċessiva.

Kif gie mistqarr mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri) fil-kawża fl-ismijiet **The Republic of Malta vs. Kandemir Meryem Nilgum and Kucuk Melek** deċiża nhar il-25 t'Awissu 2005.

It is clear that the first Court took into account all the mitigating as well as the aggravating circumstances of the case, and therefore the punishment awarded is neither wrong in principle nor manifestly excessive, even when taking into account the second and third grounds of appeal of appellant Melek. As is stated in Blackstone's Criminal Practice 2004 (supra): "The phrase 'wrong in principle or manifestly excessive' has traditionally been accepted as encapsulating the Court of Appeal's general approach. It conveys the idea that the Court of Appeal will not interfere merely because the Crown Court sentence is above that which their lordships as individuals would have imposed.

The appellant must be able to show that the way he was dealt with was outside the broad range of penalties or other dispositions appropriate to the case. Thus in

Nuttall (1908) 1 Cr App R 180, Channell J said, 'This court will...be reluctant to interfere with sentences which do not seem to it to be wrong in principle, though they may appear heavy to individual judges' (emphasis added). Similarly, in Gumbs (1926) 19 Cr App R 74, Lord Hewart CJ stated: '...that this court never interferes with the discretion of the court below merely on the ground that this court might have passed a somewhat different sentence; for this court to revise a sentence there must be some error in principle.'

Both Channell J in Nuttall and Lord Hewart CJ in Gumbs use the phrase 'wrong in principle'. In more recent cases too numerous to mention, the Court of Appeal has used (either additionally or alternatively to 'wrong in principle') words to the effect that the sentence was 'excessive' or 'manifestly excessive'. This does not, however, cast any doubt on Channell J's dictum that a sentence will not be reduced merely because it was on the severe side – an appeal will succeed only if the sentence was excessive in the sense of being outside the appropriate range for the offence and offender in question, as opposed to being merely more than the Court of Appeal itself would have passed.'

Kif intqal aktar il-fuq fl-appell **Kandemir** u li gie wkoll imbagħad ribadit fl-appell superjuri **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Marco Zarb**, deċiża nhar il-15 ta' Diċembru 2005, din il-Qorti bħala Qorti ta' Appell ma tiddisturbax is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-ewwel istanza sempliċiment għaliex kienet tippreskrivi piena li kienet għola minn dik li din il-Qorti kif komposta kienet kieku tagħti kieku kienet hi li qegħda teroga l-piena. Biex l-appell jirnexxi, kien meħtieġ li l-appellant juri li l-piena mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati kienet tohroġ barra mill-parametri tal-piena jew mizuri applikabbli għall-każ. Din il-Qorti ma tinterferix ma' pieni li ma jkunux jidhru li huma żbaljati fil-prinċipju, għalkemm ikunu jidhru li huma pieni ħorox għal xi Ġudikanti. Biex piena mogħtija minn Qorti tal-Ewwel Istanza tkun tista' tiġi mibdula jrid jiġi pruvat li kien hemm xi żball fil-prinċipju wara l-emanazzjoni ta' dik il-piena. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fl-Ingilterra żviluppat ukoll il-kunċett ta' sindakabilita tal-piena tal-Qorti tal-Ewwel Istanza fil-każ li din tkun eċċessiva jew manifestament eċċessiva.

Biss dan ma jfissirx li sempliciment għax sentenza tkun tidher li hija fuq in-naħa aktar severa din tkun tissodisfa dan it-test tal-eċċessività jew eċċessività manifesta. Anzi dik il-Qorti ttenni li appell fuq tali piena jkun jista' jiġi milqugh jekk jirrizulta li s-sentenza tkun barra l-parametri tal-piena li tkun applikabbli:

a. għall-offiża in kwistjoni u

b. għaċ-ċirkostanzi tal-hati

u mhux għaliex tkun piena li tkun għola minn dik li kieku l-Qorti tal-Appell kienet teroga għall-kaz in kwistjoni. Dawn il-prinċipji ġew ukoll imħadnin minn din il-Qorti, kolleġjalment komposta fis-sentenza **Ir-Repubblika ta' Malta vs Carmen Butler et** deċiża nhar is-26 ta' Frar 2009 fejn gie mistqarr ukoll is-segwenti:

Fil-verita`, dawn il-prinċipji huma rifless tal-prinċipju l-iehor li meta jkun hemm sentenza li tigi appellata mill-hati, il-Qorti tal-Appell Kriminali, bhala regola, ma tiddisturbax il-piena erogata mill-ewwel qorti sakemm dik il-piena ma tkunx manifestament sproporzjonata jew sakemm ma jirrizultax li l-ewwel qorti tkun naqset milli taghti importanza lil xi aspekk partikolari tal-kaz (u anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti għas-sentenza ta' l-ewwel qorti) li kien jincidi b'mod partikolari fuq il-piena. S'intendi, kif diga` ngħad, "sentencing is an art rather than a science" u wiehed ma jistax jippretendi xi preċizjoni matematika jew identita` perfetta fit-tqabbil tal- fatti ta' kaz ma' iehor jew tal-piena erogata f'kaz ma' dik erogata f'kaz iehor.

Il-ġurisprudenza prevalenti f'dan il-kuntest, tgħalliem li meta Qorti tigi biex teroga piena trid tiehu kont taċ-ċirkostanzi kollha li jsawru l-kaz, jiġifieri dawk tal-vitmi, l-interessi tal-komunita kollha kemm hi, kif ukoll dawk tal-hati. F'dan is-sens, kemm il-ġurisprudenza lokali kif ukoll dik Ingliża tistabbilixxi li fl-eżerċizzju ta' reviżjoni imħolli lilha, il-Qorti tal-Appell Kriminali trid tistharreġ appell fuq il-piena inflitta kemm billi tqis iċ-ċirkostanzi kollha prevalenti li l-Qorti tal-Ewwel Istanza setgħet kienet f'qagħda li tara, kif ukoll, skont kif imsemmi fis-sentenza Butler tqis anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti għas-sentenza ta' l-ewwel Qorti.

Issa f' dan il-każ mit-trattazzjoni quddiem din il-Qorti jirrizulta li l-parte civile mhux qed toggezzjona li l-imputat juza il-washing machine izda li dan issir mhux fil-hin tal-msitrieh. Rat li din ma hix l-ewwel darba li sehh incident kon- simili u li l-*parte civile* kellha sahansitra titlob l-ghajnuna tal-pulizija u tispicca tixhed il-Qorti u ghalhekk minkejja li l-fedina penali tal-appellanti hija netta l-piena imposta hija wahda *de minimis* ta' ammenda li taqa' fil-parametri tal-ligi u ghalhekk il-piena qed tigi ukoll konfermata.

Stante dak dikjarat mill-*parte civile* quddiem din il-Qorti u cioe li ma hiex qed tippretendi li l-imputat ma juzax il-*washing machine* ma hiex ser ikkonferma l-Ordni mahruga mill-ewwel Qorti ai termini tal-artikolu 377 (1) tal-Kap 9 u cioe sabiex inehhi il-*washing machine* fi zmien tlett xhur mill-lum pero tghamilha cara li jekk din il-Qorti jkollha appell iehor bejn il-partijiet u l-appellant jinstab hati ma jkollha l-ebda triq ohra salv li timponi l-Ordni ai termini tal-artikolu 377(1) tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Dr Consuelo Scerri Herrera

Onor Imhallef